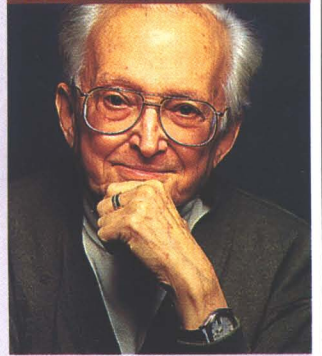

PERE CALDERS

Realitat o fantasia?

El tema sobreviu i es manté a cavall de la polèmica entre nosaltres i fins en el clima de literatures més desfogades: ¿La novel·la, ha d'ésser realista? ¿És lícita l'evasió, o s'ha de prendre com a fugida d'estudi i cal reprovar-la? Sembla que tot ja hagi estat dit, i, no obstant això, les preguntes continuen a flor i les respostes són contradictòries.

Alguns crítics arriben a identificar l'autenticitat de l'afiliació literària al fet que l'obra reflecteixi o no una realitat palpable, i partint d'aquesta base concedeixen patents. Tal llibre és novel·la, tal altre no és novel·la, com si haguessin descobert el secret d'encaixonar un gènere que es distingeix per la seva latitud. I el bo del cas és que en els textos didàctics, en diccionaris i enciclopèdies, continuen associats el concepte d'*acció fingida* i el mot *novel·la*, donant per fet que el primer defineix el segon. De més a més, hi hem afegit el pes convencional de l'extensió i tendim a considerar novel·les les narracions d'una certa llargària, tot i saber que és molt difícil, si no impossible, d'establir el moment just que un conte llarg es torna novel·la curta i quan aquesta comença a emprendre la volada del típic model sencer. La qüestió de les oposicions més aparentment oposades —ficció o realisme— tampoc no ajuda a definir el gènere, i tot queda en pures valoracions literàries.

Personalment, sense ganes de pontificar, penso que un autor i un edi-

tor que s'ajunten i acorden de presentar una obra qualificant-la de novel·la, mereixen un marge de crèdit, sobretot perquè no hi ha receptes derivades de diagnòstics exactes. Ara: el llibre pot ésser, i serà, bo o dolent, de la mateixa manera que la gent és alta o baixa sense deixar de pertànyer a la raça humana.

Les tendències evasives, en la novel·lística, tenen canvis de fortuna sensacionals. Tan aviat ens posem transcendents i trobem que no s'hi val a distreure's, com necessitem desesperadament la distracció. Circumstàncies locals ajuden a complicar-ho, ja que no sempre és possible de rendir testimoniages o d'explicar la veritat. De vegades subtilment, de vegades amb graponeria, ens van acorralant cap al món dels símbols, i el que sorprèn és que entre nosaltres no hi hagi més cultivadors de la fantasia escrita, més notaris del somni. Si la realitat és tan trista —acord mundial unànime—, les provatures de fugir-ne en seran una conseqüència permanent, i ningú no evitarà que existeixin literats de vida doble, que com a ciutadans s'apuntaran a les associacions de veïns que treballin, posem per cas, per millorar el sistema de drenatge del barri, però que com a escriptors se sentiran més atrets pel que pot ocórrer amunt o enllà del terrat de la casa on viuen.

I, mirall contra mirall, cal tenir en compte els corresponents lectors de vida doble, que d'una banda llegiran el diari amb l'esverament que ja se sap, i de l'altra miraran de tocar de peus al cel amb una novel·la als dits. Vull dir una novel·la que no sigui una prolongació del diari.

**Soprèn que
entre nosaltres
no hi hagi
més notaris
del somni**